

פרשת פינחס

וידבר ה' אל משה לאמר פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל וגו'. וזוהר הק' (חלק ג, דף ר"ג). איתא: רבי אלעזר פתח ואמר, (משלי א, ט) שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אבך. מאי מוסר אביך, דא אורייתא, ע"כ. ויש להזין מה ענין דרש זה להכא.

ב) במדרש (במדבר רבה כא, א) איתא: פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן. אמר הקב"ה, בדין הוא שיטול שכרו, ע"כ. ולרין ציבור.

והראיה בהקדס הידוע מה שפירש המהרש"א (מכות כג: ד"ה תר"ג) אהא דאיתא בגמרא (עירובין יג:) 'נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נצרא יותר משנצרא'. פירוש, שבאו למנין המצוות, וראו שהלאוין יותר מהעשין, ועל כן הסכימו וגמרו שיותר היה טוב לו שלא נצרא, כי הוא קרוב להפקד מחמת הלאוין שהם רבים, ורחוק לשכר מצד העשין שהם מועטים, עכ"ד. והקשו המפרשים, הא אין הקצ"ה צא בטרוניא עם צרימותיו, ומדוע אפוא נתן תורה ומצוות לישראל, אם האדם קרוב לחטוא, ורחוק מלהשיג שלימותו.

ויתכן לתרץ על פי מה שהפליג בחובות הלבבות (שער הטהרה, פרק ו) במעלת המזכה את הרצים ומלמד תורה לאחרים, וכתב^א, כי אפילו אם יגיע אדם למדרגת הנביאים, עדיין לא יגיע למספר הזכויות שיש למי שמורה לבני אדם את הדרך הישרה, משום שכל זכויות האנשים שתיקן את נפשם, נוקפות על חשבוננו, ונמצא סך זכויותיו נכפל מדי יום, עכ"ד.

ולפי זה קושיא מעיקרא ליתא, דהא תינתן אדם העובד את צוראו לעצמו, הלאוין מרובים אללו מהעשין, אבל כשהוא מזכה את הרצים ומלמדם ללכת בצורת ישרה, הרי זכויותיו נכפלות מדי יום, והעצירות בטלות לגביהו במיעוטן, ונמצא שהוא קרוב לשכר ורחוק מהפקדו, ונתן לו שנצרא יותר משלא נצרא.

והנה צתפארת שלמה (לקוטים לתהלים, ד"ה שם ויעמוד) כתב צביאור הכתוב (תהלים קו, ל-ל) 'ויעמוד פינחס ויפלל ותעצר המגפה ותחשב לו לצדקה לדור ודור עד עולם'. ויש להזין מה היה מעלת פינחס שנחשב לו לצדקה לדור ודור מה

שעזר את המגפה, והלא גם אהרן עזר המגפה, וכמו שנאמר (במדבר י, יג) 'ויעמוד צין הממטים וצין החיים ותעצר המגפה'. אך ההפרש הוא, שאהרן עשה זאת על ידי הקטורת, וכמו שנאמר (שם, יב) 'קח את המחתה'. אך פנחס עלה עלה בדעתו, מה יעשו כל הדורות אחריו שלא יהיה להם כהן וקטרת לכפר בעדם, וצמה תהיה לבני ישראל תקומה. לכן נתן עלה בנפשו לעמוד בתפילה לצד, וזה נוהג בכל דור ודור, שהקצ"ה שומע קול תפילת עמו ישראל צרחים, ולזה נחשב לו לצדקה לדור ודור עד עולם, עכ"ד.

והנמצא שכל מעלתו של פינחס דמשתבח ציה קרא שהשיב את החמה מעל בני ישראל ושנתן לו הקצ"ה צרית שלום, היא רק משום שזיכה את כל הדורות אחריו, בלמדו אותם כמה גדול מעלת התפילה, שבכוחה להשיב חמה ולעצור מגפה.

ולפי זה יתכן להכי דריש זוהר הק' הכא מאי מוסר אביך, דא אורייתא. להורות כי מעתה מובן שפיר מה טעם נתן הקצ"ה תורה לישראל, ולא קשיא תו הא האדם קרוב לחטוא ורחוק מלהשיג שלימותו, דהרי מפרשה זו למדנו עולם מעלת המזכה את הרצים, שזכויותיו נכפלות מדי יום, והמצוות מתרצות והולכות אללו, עד כי העצירות בטלות צרו לגביהו.

והנה צפירוש המשניות להרמב"ם (פאה א, ב) כתב, כי כשיעשה האדם המצוות המיוחדות לנפשו, מה שיש צינו וצין צוראו, תחשב לו לצדקה, ויגמלוהו הקצ"ה עליה לעולם הצא. וכשיעשה האדם המצוות התלויות במעלת בני אדם זה עם זה, כמו כן תחשב לו לצדקה לעולם הצא, אבל ימצא טובה גם בעולם הזה, בעבור שנהג מנהג הטוב צין בני אדם, עכ"ד.

ומעתה דברי המדרש עולים יפה אמר הקב"ה, בדין הוא שיטול שכרו. דהרי אמרנו שעיקר מעלתו של פינחס הייתה צמה שזיכה את הרצים והצא תועלת לבני הדורות הצאים, ובכגון דא הרי זוכה אדם לשכר גם בעולם הזה, ולכן אמר הקצ"ה צדין הוא שיטול שכרו מיד גם צהאי עלמא, צנוסף לקרן שמהיה קיימת לו לעולם הצא.

השני כפל אחד בלבד, והיו לו סחורות רבות, והגיעו לידו עשרת אלפי זוזים. והיה ריוח הסוחר הראשון עם רוב כפלי הריוח תשעים זוז ועשרה חלקים מאחד עשר חלק בזון, והיה ריוח הסוחר השני חמשת אלפים זוזים עם מעט כפל הריוח. וכן, אחי, מי שאין מתקן אלא נפשו בלבד, תהיה זכותו מעטה, ומי שמתקן נפשו ונפשות רבות, תכפל זכותו כפי זכויות כל מי שיתקן לאלהים, עכ"ד.

א) וזה לשונו: וראוי לך אחי לדעת, כי זכויות המאמין, אפילו אם יהיה מגיע אל התבליט והחוקה בתקין נפשו לאלהים יתברך, ואילו היה קרוב לנביאים במדותם הטובות ומנהגיהם המשובחים והשתדלותם בעבודת הבורא ואהבתם הזכה בו, אינם זכויות מי שמורה בני אדם אל הדרך הטובה, ומיישר הרשעים אל עבודת הבורא, שזכויותיו נכפלות בעבור זכויותם בכל הימים ובכל הזמנים. והמשל בזה משני סוחרים הגיעו אל המדינה, והריח אחד מהם בסחורה אהת שהיתה בידו עשרת כפלי הקרן, והיה הכל מאה זון. והריח